

Asia: VN/36276/2025

Lausuntopyyntö mikroyrittäjien rahoituksesta sekä yritysten omistajan- ja sukupolvenvaihdoksista

Mikroyrittäjien rahoituksen saatavuuden parantaminen

1.

Eri yritysmuotoja tulisi kohdella samanarvoisesti. Merkittävä osa etenkin mikroyrityksistä on henkilöyhtiöitä, joka monesti rajaa yrityksen pois valtion rahoitusjärjestelmistä. Mikäli edelleen mahdollistetaan henkilöyhtiöiden (pääosin tmi) olemassaolo, tulisi niille mahdollistaa samat rahoitusinstrumentit kuin osakeyhtiöille. Näin varmistetaan kasvun mahdollisuudet myös pienemmille yrityksille.

2.

Merkittävä ongelma mm Finnveran lainojen suhteen, että mikro- tai pk-yritykseltä edellytetään lainasuhdetta samalla myös pankkiin. Monesti takaus- tai lainasopimus on mahdollista vain pankin kautta. Tähän pitäisi saada pysyvä muutos, ja mahdollistaa varsinkin pienten yritysten kohdalla kahden välinen rahoitussuhde suoraan valtion rahoitusinstrumentteihin.

3.

Mikroyrityksille suunnatuissa lainoissa on yleensä rajoite käyttöpääoman rahoituksessa. Olisi kuitenkin suotavaa, että mikro- tai pk-yritys voisi rahoittaa myös käyttöpääomaa edes jossakin prosentuaalisessa suhteessa kokonaislainasta.

4.

Rahoituksen painottuminen kasvuun ja kansainvälistymiseen ELY-keskusten ja erityisesti Business Finlandin rahoitusinstrumentit on usein suunnattu yrityksille, joilla on merkittävää kasvupotentiaalia tai kansainvälistymishaluja. Monet vakiintuneet, mutta pienimuotoisemmat tai paikallisesti toimivat mikroyritykset, jotka eivät tavoittele nopeaa kansainvälistä kasvua, putoavat helposti näiden rahoitusohjelmien ulkopuolelle, vaikka näillä on paikallisesti merkittäviä kehityssuunnitelmia ja kehittämisen rahoitustarpeita.

5.

Byrokratia ja hakuprosessien monimutkaisuus sekä ajallinen kesto Julkisten rahoitushakemusten laatiminen ja hallinnointi koetaan usein työlääksi ja monimutkaiseksi prosessiksi. Mikroyrittäjillä, joilla on tyypillisesti rajalliset resurssit ja vain vähän aikaa hallinnolliseen työhön, ei ole mahdollisuutta käyttää runsaasti aikaa yksityiskohtaisten liiketoimintasuunnitelmien ja rahoitushakemusten laadintaan. Lisäksi hakemusprosessien kesto voi olla jopa kuusi kuukautta, mikä monen mikroyrityksen kehitystoiminnassa on liian pitkä aika.

Kysymys 2. Mitä kehittämisehdotuksia Teillä on mikroyrittäjien rahoituksen saatavuuden parantamiseen, kun kyse on valtiovallan vastuulla olevasta yrittäjyyden edistämisestä mikroyrittäjyyden kentässä, kuten toimintaympäristö, politiikkatoimet ja vastaava? Valtiovallan vastuulla olevilla rahoitusjärjestelmillä tarkoitetaan julkisia rahoituspalveluita ja -instrumentteja, joita valtio tarjoaa tai tukee mikroyrittäjien liiketoiminnan rahoittamiseksi. Näihin kuuluvat esimerkiksi työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla olevan osalta ELY-keskusten yritystukimuodot, Finnveran lainat ja takaukset, Business Finlandin rahoituspalvelut.

Pyydämme konkreettisia kehittämisehdotuksia valtiovallan vastuulla olevan osalta mikroyritysten rahoituksen saatavuuden parantamiseen perusteluineen.

Business Finlandin vaikuttavuutta tulisi tarkastella sekä seurata. Pitäisi etsiä standardit, joiden avulla myös pienemmät yritykset pääsevät käyttämään BF-tuotteita/palveluita.

Pankkisektorin vaikutusmahdollisuuksia valtion rahoitusinstrumentteihin tulee rajata, ja mahdollistaa samalla yrittäjän ja valtion rahoitusjärjestelmän kahdenväliset suhteet.

Kirjanpitostandardeja tulee ohjata siihen suuntaan, että jokaisen yhtiömuodon kirjanpidosta pystytään saamaan tarkka kuva yrityksen toiminnan luonteesta ja laadusta.

Byrokratian määrää tulee hakuprosessissa vähentää merkittävästi, ja rahoituksen kohteita tulee lisätä. Meidän pitää rahoittaa myös yrityksen muuta toimintaa, jotta mahdollistamme myöhemmin kasvun ja kansainvälistymisen.

Tiedon puutteeseen ja ohjauksen hajanaisuutta tulee kehittää viestintää sekä kommunikaatiota parantamalla. Vaikka tietoa on saatavilla esimerkiksi [Suomi.fi]- ja [Haeavustuksia.fi]-portaaleissa, yrittäjien voi olla vaikea löytää juuri omaan tilanteeseensa sopivaa rahoitusmuotoa eri viranomaisten (ELY, Finnvera, Business Finland, TE-toimisto) tarjonnan joukosta. Ohjaus ja neuvonta koetaan toisinaan hajanaiseksi, eikä rahoitusmahdollisuuksia löydetä oikeaan tarpeeseen eikä oikeaan aikaan.

1. Riskijakomallien kehittäminen ja vakuusvaatimusten keventäminen

- Ehdotus: Kehitetään uusia Finnveran ja muiden rahoittajien riskijakomalleja, joissa julkisen sektorin riskinsietokykyä nostetaan. Tämä mahdollistaisi rahoituksen myöntämisen nykyistä useammin ilman yrittäjän henkilökohtaista, raskasta vakuutta.
- Perustelu: Mikroyrityksillä on usein puutetta reaaliomaisuudesta, jota vaaditaan perinteisiksi vakuuksiksi. Parempi riskinjako valtion ja rahoittajien välillä kannustaisi rahoittamaan potentiaalisia, mutta vakuudettomia hankkeita, mikä alentaisi kynnystä ja parantaisi saatavuutta merkittävästi.

2. Joustavampi rahoitusperiaate: huomio myös vakiintuneeseen toimintaan, ei vain kasvuun

- Ehdotus: Muokataan ELY-keskusten ja Business Finlandin tukikriteerejä siten, että rahoitusta voidaan myöntää nykyistä helpommin myös vakiintuneen mikroyrityksen kehittämishankkeisiin,

digitaaliseen siirtymään tai muihin kilpailukykyä parantaviin toimiin, vaikka tavoitteena ei olisikaan voimakas kansainvälinen kasvu.

- Perustelu: Suurin osa mikroyrityksistä toimii paikallisesti ja niiden merkitys aluetaloudelle on suuri. Nykyinen painotus kansainvälisyyteen jättää suuren osan elinvoimaisista yrityksistä rahoituksen ulkopuolelle. Vakiintuneen toiminnan tukeminen parantaa koko yrityskentän elinvoimaisuutta ja uudistumiskykyä.

Yritysten sukupolven- ja omistajanvaihdokset liiketoiminnan jatkumisen turvaamiseksi

1.

Rahoituksen saatavuus jatkajalle tai ostajalle

Ostajilla, erityisesti yrityksen ulkopuolisilla, on usein vaikeuksia saada riittävää rahoitusta yrityskaupan toteuttamiseen. Vaikka Finnvera tarjoaa lainoja ja takauksia, rahoittajat vaativat usein vakuuksia ja tiukkoja ehtoja, mikä hankaloittaa erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten (pk-yritysten) omistajanvaihdoksia. Rahoitusesteet voivat pysäyttää lupaavan yrityskaupan kokonaan. Sukupolvenvaihdon maksuaikatauluun / myyntihintaan liittyvät verotuskäytännöt pitäisi olla mahdollista jyvittää esim. kymmenen vuoden maksuajalle ja mahdollisesti verotettavaksi ajallisesti vastaavasti.

2.

Säätelyn ja lainsäädännön monimutkaisuus

Omistajanvaihdoksiin liittyy laaja ja monimutkainen sääntelykokonaisuus, johon kuuluvat vero-, yhtiö- ja sopimusoikeus. Säätelyn tulkinnanvaraisuus ja jatkuvat muutokset luovat epävarmuutta ja lisäävät transaktiokustannuksia, kun tarvitaan kalliita asiantuntijapalveluita. Tämä hidastaa ja vaikeuttaa prosessia merkittävästi.

3.

Neuvonnan ja palvelutarjonnan hajanaisuus ja laatu

Vaikka julkisia neuvontapalveluita (esim. Yrityssuomi.fi) on tarjolla, niiden tunnettuus on heikko ja palvelutarjonta koetaan hajanaiseksi. Yrittäjien voi olla vaikea löytää puolueetonta, kokonaisvaltaista ja laadukasta neuvontaa, joka kattaa sekä myynti- että ostoprosessin eri vaiheet aina arvonmäärittämisestä rahoitukseen ja juridiikkaan.

4.

Yrityksen arvonmäärittäminen haasteet

Objektiivisen ja realistisen yritysarvon määrittäminen on usein hankalaa, erityisesti pk-yrityksissä, joissa liiketoiminta on usein hyvin henkilöriippuvaista. Valtiovallan tulisi tukea standardoitujen ja läpinäkyvien arvonmäärittämenetelmien kehittämistä, sillä epärealistiset hintaodotukset ovat yleinen syy omistajanvaihdon epäonnistumiseen.

5.

Jatkavan yrittäjän tukeminen yritystoiminnan aloituksessa / yrittäjäksi siirtymisessä

Sukupolvenvaihdoksessa valmiin yrityksen siirtyminen uudelle yrittäjälle on aina murroskohta yrityksen toiminnassa. Yrityksen omistajuuteen tulevalle uudelle yrittäjälle pitää saada varmistettua sekä osaamisen varmistavaa että henkisen tuen helposti saatavilla olevia matalan kynnyksen palveluita, joilla varmistetaan mahdollisimman onnistunut yrittäjäuran aloitus sukupolvenvaihdoksen jälkeen.

Kysymys 4. Mitä kehittämistarpeita on yritysten sukupolvenvaihdosten edistämisessä liiketoiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi, kun kyse on valtiovallan vastuulla olevista toimista?Pyydämme konkreettisia kehittämisohdotuksia *sukupolvenvaihdosten* edistämiseen perusteluineen eri sisältöalueilta, kuten yritysrahoitus, yrityspalvelut, sääntely, verotus, yrittäjyyskasvatus, yrittäjyyskulttuuri jne.

Yritysrahoitus: Jatkajan rahoituksen saannin helpottaminen

Ehdotus: Kehitetään Finnveran ja muiden julkisten rahoittajien palveluita tarjoamaan erityisiä, kevennetyin vakuusvaatimuksin varustettuja laina- ja takausinstrumentteja, jotka on räätälöity nimenomaan sukupolvenvaihdostilanteisiin yrityksen arvonnäilytyksestä riippumatta.

Perustelu: Usein jatkajalla ei ole tarvittavia henkilökohtaisia vakuuksia yrityksen ostamiseen. Julkisen rahoituksen saatavuuden parantaminen ja riskinottohalukkuuden lisääminen valtion toimesta turvaavat, että potentiaaliset jatkajat pystyvät hankkimaan tarvittavan pääoman ja yritystoiminta voi jatkua elinvoimaisena.

Yrityspalvelut: Kokonaisvaltaisen ja koordinoitun neuvonnan varmistaminen

Ehdotus: Vahvistetaan ja koordinoidaan julkisia neuvontapalveluita (ELY-keskukset, TE-toimistot, Business Finlandin palvelut) luomalla yksi selkeä digitaalinen ja fyysinen kontaktipiste, joka tarjoaa puolueetonta ja monialaista asiantuntija-apua (juridinen, taloudellinen, verotus, rahoitus) koko omistajanvaihdosprosessin ajan.

Perustelu: Omistajanvaihdos on monimutkainen ja pitkä prosessi. Hajanaiset palvelut ja tiedon puute hidastavat prosessia. "Yhden luukun" periaate takaa, että yrittäjät saavat oikea-aikaista ja laadukasta tukea, mikä vähentää epävarmuutta ja parantaa onnistumismahdollisuuksia.

Yrittäjyyskasvatus ja -kulttuuri: Omistajanvaihdosten luonnolliseksi osaksi yrityksen elinkaarta

Ehdotus: Sisällytetään omistajanvaihdokset ja niihin valmistautuminen osaksi yrittäjyyskasvatusta oppilaitoksissa, ja edistetään julkisella viestinnällä kulttuuria, jossa yrityksen jatkuvuuden suunnittelu nähdään luonnollisena ja vastuullisena osana yrittäjyyttä (ns. "exit readiness").

Perustelu: Moni yrittäjä ei aloita omistajanvaihdoksen suunnittelua ajoissa, usein tiedon tai kulttuurillisten syiden vuoksi. Varhainen tiedostaminen ja kulttuurinmuutos auttavat yrittäjiä valmistautumaan prosessiin riittävän aikaisin, mikä parantaa liiketoiminnan jatkuvuutta ja turvaa työpaikkoja.

Kysymys 5. Mitä kehittämistarpeita on yritysten yritysrajoilla tehtävien omistajanvaihdosten edistämisessä liiketoiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi, kun kyse on valtiovallan vastuulla olevista toimista?Pyydämme konkreettisia kehittämisohdotuksia *yritysrajoilla tehtävien omistajanvaihdosten* edistämiseen perusteluineen eri sisältöalueilta, kuten yritysrahoitus, yrityspalvelut, sääntely, verotus, yrittäjyyskasvatus, yrittäjyyskulttuuri jne.

Yrittäjyyskasvatus: Yrittäjäksi ryhtymistä suunnitteleville tuodaan esille selkeämmin mallia yrittäjyyteen myös yrityskaupan kautta. Ehdotus: Oppilaitosten opetussuunnitelmaan sisällytetään / korostetaan yrittäjäkasvatuksen osana myös mahdollisuutta ryhtyä yrittäjäksi valmiin yrityksen jatkajana ja uutena omistajana / yrittäjänä. Perustelu: saadaan yrittäjyyttä harkitsevat tahot kartoittamaan mahdollisia ostokohteita / jatkajaa hakevia kohteita osana yritystoiminnan suunnitteluvaihetta, jolloin yrittäjyyteen lähtemisen onnistumisen mahdollisuuksia saadaan myös parannettua merkittävästi

Yrittäjyyskulttuuri: Omistajanvaihdosten aktiivinen markkinointi ja normalisointi

Ehdotus: Toteutetaan valtakunnallisia kampanjoita ja ohjelmia, jotka normalisoivat yrityskaupalla tapahtuvan omistajanvaihdoksen osana yrityksen elinkaarta. Korostetaan omistajanvaihdoksen positiivisia puolia sekä myyjän että ostajan näkökulmasta.

Perustelu: Moni yrittäjä ei ajattele yrityskauppaa tai sen suunnittelua ajoissa. Kulttuurin muuttaminen avoimemmaksi ja tietoisuuden lisääminen parantavat merkittävästi todennäköisyyttä, että yritykselle löytyy jatkaja ja liiketoiminta säilyy elinvoimaisena.

Varis Kari
Satakunnan Yrittäjät ry